

Γιώργος Ν. Πολίτης: «Όταν ζεις σε ένα περιβάλλον ανομίας μπορείς να λογοδοτείς μόνο στη συνείδησή σου»

Συνέντευξη στην Ελευθερία Καμπούρογλου

Στις ακραίες διαστάσεις τρέλας που έχει λάβει η οικονομική κρίση στην Ελλάδα, ο Γιώργος Ν. Πολίτης μέσα από το βιβλίο του [«Να σηκωθούμε όρθιοι»](#), δίνει βήμα στην κοινή λογική να απεμπολήσει άκριτες σκέψεις για οικονομικούς παράγοντες και πολιτικές προκαταλήψεις (δεξιές ή αριστερές). Ο επίκουρος καθηγητής Κοινωνικής Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, μέσα από χαρακτηριστικά παραδείγματα «ιστοριών νεοελληνικής τρέλας», παραθέτει με γλαφυρό τρόπο μια κοινωνία παραλόγου, όπου το «χαράτσι» της ΔΕΗ και η υπερφορολόγηση βαπτίζονται νεοφιλελεύθερα μέτρα. Ένα βιβλίο συλλογικής αυτοβοήθειας, χωρίς ακαδημαϊκές αναλύσεις ή ροπή στην πολιτική ανάλυση, που αξίζει να το διαβάσεις ακόμα κι αν ακούς «πολιτική» και βγάζεις σπυράκια. Με μπόλικη φιλοσοφική διάθεση και σαφή άποψη για τα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα της χώρας, ο Γιώργος Ν. Πολίτης μας μίλησε για τους νέους Έλληνες μετανάστες, την ανακολουθία προ και μετά εκλογών πολιτικών λόγων και τον τρόπο που θα έπρεπε να τους αντιμετωπίσουμε, αλλά και για τους «βολεμένους», τη λίστα Λαγκάρντ και φυσικά τον τρόπο που μπορούμε «Να σηκωθούμε όλοι όρθιοι», μεταφορικά και κυριολεκτικά.

Το βιβλίο σας απευθύνεται ακόμα και σε όσους είναι αλλεργικοί στις πολιτικές αναλύσεις. Ποιό πιστεύετε ότι είναι το μεγαλύτερο πλεονέκτημά του;

Δεν ήθελα να κάνω μια ακαδημαϊκή ανάλυση. Ήθελα να φωτίσω τα πραγματικά, κατά τη γνώμη μου, αίτια της κρίσης με διαφορετικό τρόπο. Διάλεξα λοιπόν ορισμένες χαρακτηριστικές ιστορίες νεοελληνικής τρέλας από αυτές που όλοι αντιμετωπίζουμε και προσπάθησα να δείξω που οφείλονται και πως θα μπορούσαμε να τις ξεπεράσουμε. Με αυτή την έννοια το «Να σηκωθούμε όρθιοι» δεν είναι πολιτική ανάλυση, αλλά, όπως έγραψε ένας κριτικός είναι βιβλίο συλλογικής αυτοβοήθειας.

Μπορεί ένα βιβλίο να μας αλλάξει τη ζωή;

Μια λέξη φτάνει για να μας αλλάξει τη ζωή.

Απεμπολώντας την αριστερή ή δεξιά ιδεολογία κάνουμε ένα βήμα στην ορθολογιστική πολιτική;

Είναι μια απόπειρα διάγνωσης της ελληνικής νόσου, αλλά και μια επίδειξη του τι απομένει όταν από το οπτικό πεδίο αφαιρούνται οι παραμορφωτικοί φακοί της προκατάληψης. Είναι μια προσπάθεια εφαρμογής της φιλοσοφίας στην πράξη, νηφάλια και ψύχραιμη, η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ακόμη και γενναθens Voice χδιπλανι με τεκμλμήια. Ακριβθens Voice χδιπλανι με τεκμλμήως, διότι ενώ οι βεβιασμένες κραυγές της πόλωσης και των ιδεολογικά φορτισμένων (παρ)ερμηνειών πληθαίνουν, η ήρεμη φωνή του ορθού λόγου μόνο κατ' εξαίρεση ακούγεται.

Ο Σύριζα και ο Αλέξης Τσίπρας ήταν η τελευταία ελπίδα πολλών Ελλήνων, με αποτέλεσμα να βάλει ξανά στο πολιτικό παιχνίδι (να εμπνεύσει και να ενεργοποιήσει) την αποκοιμισμένη πολιτικά μέχρι εκείνη τη στιγμή νέα γενιά. Πολλοί τον παρομοίασαν με τον αείμνηστο Ανδρέα Παπανδρέου. Τον χαρακτήρισαν λαοπλάνο. Πού πιστεύετε ότι έχασε το στοίχημα;

Τη στιγμή που υπόσχεται ότι θα χορτάσεις τον σκύλο και θα αφήσεις την πίτα ολόκληρη, έχεις ήδη υποθηκεύσει την αξιοπιστία σου.

Πώς να αντιδράσει κανείς στην ανακολουθία προεκλογικών λόγων και μετεκλογικών έργων μιας κυβέρνησης;

Κάθε κυβέρνηση εκλέγεται για να εφαρμόσει ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα. Εφ' όσον εφαρμόζει μετεκλογικά όσα υποσχέθηκε, τότε είναι μια καλή κυβέρνηση. Εφ' όσον όμως δεν τα εφαρμόζει, τότε χάνει τη νομιμοποίησή της. Οι πολίτες δεν έχουν υποχρέωση να στηρίζουν μια κυβέρνηση που ουσιαστικά εξαπάτησε τη λαϊκή βούληση και έχει υπαρπάξει την ψήφο των πολιτών. Ο Άγγλος φιλόσοφος Τζων Λοκ, πατέρας του πολιτικού φιλελευθερισμού, αποκαλούσε όσους κυβέρνησαν με αυτόν τον τρόπο σφετεριστές της λαϊκής εντολής, που κηρύσσουν πόλεμο στους πολίτες. Ο Λοκ θα είχε πολλά να πει για την ποιότητα της πολιτικής εξουσίας στην Ελλάδα των τελευταίων χρόνων.

Η απογοήτευση για την οικονομική κρίση έστειλε άλλους στην απάθεια και άλλους στο εξωτερικό προς αναζήτηση νέων ευκαιριών. Το νέο κύμα μεταναστών πόσο χρήσιμο μπορεί να είναι για την ελληνική κοινωνία, δεδομένου ότι το μεταναστευτικό κύμα της μεταπολίτευσης αφορούσε εργατικά χέρια στη Γερμανία, ενώ τώρα η μετανάστευση κερδίζει τους πιο ικανούς (γιατί γι' αυτούς υπάρχουν θέσεις εργασίας);

Η εκδίωξη των νέων ανθρώπων από τη χώρα είναι το βαρύτερο τίμημα της κρίσης. Πρόκειται για έγκλημα σε βάρος της κοινωνίας, του τόπου και του μέλλοντος μας. Η πολιτική εξουσία είναι ασυγχώρητη.

Μιλάτε στο βιβλίο σας για την ηθική κρίση που διαιωνίζεται και αποτελεί φαύλο κύκλο. Χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Άννας που έμεινε χωρίς εξοχικό τελικά,

επιμένοντας στις ηθικές αρχές της. Πώς να επιβιώσει ένας ηθικός άνθρωπος, μέσα σε μια ανήθικη κοινωνία;

Το ότι συχνά ο κόσμος είναι άθλιος δεν σημαίνει ότι πρέπει να γίνουμε κι εμείς άθλιοι μαζί του.

Στάθηκα στην εξιστόρηση του οδοιπορικού σας από Αθήνα-Θεσσαλονίκη, στην επιμονή σας να μην παραβείτε τον ΚΟΚ και την αναγκαστική παράβασή σας όταν το φανάρι λίγο πριν τη Θεσσαλονίκη ήταν χαλασμένο. Σε ένα παραλληλισμό με την ζωή, και ο πιο ηθικός άνθρωπος χάνει την πίστη του όταν συναντάει τον γιατρό που χρηματίζεται για να του σώσει τη ζωή, τον δημόσιο υπάλληλο που αρνείται να κάνει τη δουλειά του σωστά αν δεν παραλάβει τη μίζα του, τον δικτυωμένο συνάδερφο που έχει καλύτερες «δημόσιες σχέσεις» και λαμβάνει προνόμια. Τελικά μένεις πίσω προχωρώντας με τον σταυρό στο χέρι και δυστυχώς η δικαιοσύνη είναι άδικη όταν δεν έχεις τα μέσα;

Οι πολίτες δεν έχουν κάποια ανώτερη ηθική υποχρέωση να ζήσουν βίους βασανισμένων αγίων. Όταν ζεις σε ένα περιβάλλον ανομίας και ηθικής απαξίωσης αυτό που μπορείς να κάνεις είναι να λογοδοτείς στη συνείδησή σου.

Ποιός έχει το σθένος να «ξηλώσει» τους βολεμένους;

Ασφαλώς η πολιτεία. Πρόκειται για σαφή υποχρέωση της πολιτείας.

Η λίστα Λαγκάρντ πότε θα ανοίξει τελικά; Ποιός έχει τόσο θάρρος και θράσος με συνοπτικές διαδικασίες να αποδώσει στο κράτος όσα του ανήκουν; Τόση φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, και βάζουν χαράτσι στο πατρικό σπίτι του καθένα στο χωριό;

Στο δημόσιο διάλογο η διαβόητη λίστα Λαγκάρντ εμφανίζεται ως ταυτόσημη της φοροδιαφυγής. Ωστόσο, δεν είναι αδίκημα να έχει κάποιος περιουσιακά στοιχεία στο εξωτερικό. Ίσα ίσα αυτό είναι ένα από τα πλεονεκτήματα που μας παρέχει η ενωμένη Ευρώπη. Η λίστα Λαγκάρντ λειτουργεί ως προπτεάσμα καπνού που κρύβει το πραγματικό πρόβλημα.

Τελικά, το Δημόσιο στην Ελλάδα είναι το μεγάλο αγκάθι; Γράφετε κάπου στο βιβλίο σας «το αίτημα όσων διατείνονται ότι μάχονται το κράτος είναι να μη γίνουν απολύσεις στο Δημόσιο».

Γιατί να έχουμε μόνιμους υπαλλήλους στο δημόσιο και όχι και στον ιδιωτικό τομέα; Το αγκάθι είναι ο παραλογισμός που βασιλεύει παντού.

Θα σκεφτόσασταν να αναμειχθείτε με την πολιτική; Αν ναι, από που θα ξεκινούσατε την εκκαθάριση;

Γράφει κάπου ο Νίτσε, ότι οι φιλόσοφοι χρειάζονται πάνω απ' όλα μια συγκεκριμένη ησυχία, χρειάζονται ανάπαυση απ' το σήμερα. Δεν ξέρω πως αυτό μπορεί να συμβαδίσει με την πολιτική. Πάντως δεν θα ξεκινούσα μία εκκαθάριση. Θα προσπαθούσα μάλλον να κάνω πράξη αυτά που γράφω στα βιβλία μου.

Τί φταίει στην Ελλάδα; Η παιδεία μας, η υπαρκτές ή ανύπαρκτες συνωμοσιολογίες, αυτοί που μας ζηλεύουν και θέλουν να μας πάρουν τον «παράδεισο», η έλλειψη αυτονομίας, το βόλεμα;

Αν έπρεπε να διαλέξω ανάμεσα στις αιτίες που αναφέρετε, θα διάλεγα χωρίς την παραμικρή επιφύλαξη την παιδεία. Η παιδεία, ιδίως τα τελευταία τριανταπέντε χρόνια βρίσκεται σε διαρκή κατάπτωση.

Όταν ζούσα στην Αθήνα, και ενώ ήμουν φοιτήτρια, εργαζόμουν σε μια μεγάλη εμπορική εταιρεία υποδημάτων που έκανε εισαγωγές, είχε παραγωγή και μεγάλο μέρος των εμπορευμάτων της το έφερνε από τη Θεσσαλονίκη. Καμιά δεκαριά χρόνια μετά έγινα πολίτης Θεσσαλονίκης, βρέθηκα εδώ στην χρυσή εποχή, τότε που το χρήμα έρεε και βρήκα τα εργοστάσια ερειπωμένα. Τρία χρόνια μετά ήρθε η κρίση και η παραγωγή ήταν μηδενική. Τον τελευταίο χρόνο γίνονται κάποιες απελπισμένες προσπάθειες να κινηθεί πάλι η παραγωγή. Τελικά, πήραν τα μυαλά μας αέρα τότε;

Με έναν τρόπο ναι. Ουσιαστικά, χάσαμε την αίσθηση του μέτρου. Συνέπεια αυτής της απώλειας είναι αφ' ενός η κρίση και αφ' ετέρου η δυσκολία μας να την ξεπεράσουμε.

Ποιό πολιτικό πρόσωπο πιστεύετε ότι έχει ξεπεράσει τα όρια της ανοχής μας τα τελευταία χρόνια;

Αυτοί που είπαν τα μεγαλύτερα ψέματα. Αυτοί που υποσχέθηκαν εύκολες και αναίμακτες λύσεις, για να μας αλυσοδέσουν στη συνέχεια σε ολοένα και χειρότερες συνθήκες. Αυτοί που διχασαν το λαό, κατηγορώντας ως «προδότη» όποιον έβλεπε την πραγματικότητα διαφορετικά από αυτούς. Αυτοί που, όταν τελικά προσέκρουσαν οι ίδιοι σε αυτήν ακριβώς την πραγματικότητα, δεν βρήκαν μία λέξη συγγνώμης για το σπόρο του μίσους και του διχασμού που έσπειραν νωρίτερα.

Πώς θα σηκωθούμε τελικά όρθιοι;

Επαναφέροντας τη λογική στη ζωή μας.

Πόσο μπορείς να φιλοσοφήσεις αν δεν έχεις να ζήσεις;

Είναι δύσκολο, εξ ου και το κλασικό ρητό: *primum vivere deinde philosophari*. Η ζωή προέχει, η φιλοσοφία έπεται.

*** «Να σηκωθούμε όλοι όρθιοι», Η επανάσταση της κοινής λογικής, Γιώργος Ν. Πολίτης, Εκδόσεις Ψυχογιός.**

Η παρουσίαση του βιβλίου του θα γίνει στη Θεσσαλονίκη στις 2 Μαρτίου στις 7.00 μ.μ. στον Ιανό.